

บทบาทรอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต

วันที่รับบทความ	30/06/2560
วันแก้ไขบทความ	22/12/2560
วันที่ตอบรับบทความ	14/06/2562

พระครูสิริธรรมนิเทศ¹ พระสมชัย โอตคำดี²
พระมหาประสิทธิ์ สระทอง³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 2) ศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 รูป โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ การศึกษาแผนกนักธรรม การศึกษาแผนกบาลี การศึกษาแผนกสามัญ และตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ของกลุ่มตัวอย่างต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ส่วนพรรษาและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความแตกต่างกันในบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2. ปัจจัยด้านอิทธิบาท 4 สามารถทำนายบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ร้อยละ 54.9

คำสำคัญ : การอบรมสั่งสอน อบายมุข พระสังฆาธิการ การปกครองคณะสงฆ์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์สิรินธรราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
อีเมล: entrance56@gmail.com

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

The Role of Sangha Administrators in the Buddhist Monastery Region 14 in Training People for Abstaining from Causes of Ruin in Both Maha Nikaya and Dhammayuttika Nikaya

Received	30/06/2017
Revised	22/12/2017
Accepted	14/06/2019

Phrakhru Siridhamanithet¹ Phrasomchai Odkamdee²

Phramaha Prasit Srathong³

Abstract

The purposes of this research were 1) to conduct a comparative study on the role of Sangha Administrators in training people for abstaining from causes of ruin which were classified according to personal factors; and 2) to study the factors that predicted the role of Sangha Administrators in training people for abstaining from causes of ruin. The samples were 298 monks who were drawn using stratified sampling. The questionnaires were tools used for collecting data. The statistics used in data analysis include t-test, one-way ANOVA, and stepwise multiple regression analysis. The findings were as follows: 1) different personal factors in terms of age, Dhamma study, Pali study, secular study, and Sangha positions made no difference in terms of the role in training people for abstaining from causes of ruin. Meanwhile, the different number of rainy season retreats that the monks had spent in the temples, and the different length of time that the monks were in the positions played different roles in training people for abstaining from causes of ruin with statistical significance at 0.05; and 2) the factor in terms of Four Bases of Success can predict the role in training people for abstaining from causes of ruin (54.9%).

Keywords : preach, causes of ruin, Buddhist Sangha, Region Sangha Administration

¹ Assistant Professor, Ph.D., Director of Theological Seminary in Sirindhorn Rajavittayalaya, Mahamakut Buddhist University
e-mail: entrance56@gmail.com

² Ph.D., Bachelor of Education Program in Buddhist Studies, Mahamakut Buddhist University

³ Bachelor of Education Program in Teaching English, Mahamakut Buddhist University

บทนำ

การสำรวจในปี พ.ศ. 2557 (พิทยา จารุพูนผล, 2557, หน้า 47) พบว่าปัญหาอนามัยหลัก ๆ แบ่งเป็น 3 ประเด็นสำคัญ คือ 1. ปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัยและเศรษฐกิจ 2. ปัญหาการหย่าร้าง ความรุนแรง และ 3. ปัญหายาเสพติด แหล่งอนามัยชั่วร้ายสุดในเวลากลางคืน โต๊ะพนันบอล บ่อน ช่อง ปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องช่วยกันแก้ไข โดยที่ องค์การอนามัยโลก (WHO) พบว่า 1 ใน 3 ของผู้ป่วยทางจิตในแต่ละประเทศ มีสาเหตุมาจากเหล้า โดยสารพิษที่เกิดจากการเผาผลาญแอลกอฮอล์ไปทำลายสารเคมีในสมองส่วนที่ช่วยให้รู้สึกสงบสุข ดังนั้น ผู้ที่ติดเหล้าจึงมีอาการอ่อนไหว อดทนต่อความเครียดได้น้อยลง ขาดสมาธิ ขาดความรับผิดชอบ ความจำเสื่อม บางครั้งอาจทำให้เกิดอาการประสาทหลอน หูแว่ว หลงผิด หวาดระแวง คลุ้มคลั่ง คิดอยากฆ่าตัวตาย และอยากฆ่าผู้อื่น เนื่องจากความบกพร่องของสติปัญญา การตัดสินใจ ซึ่งควบคุมโดยสมองส่วนหน้าได้ถูกสารพิษในแอลกอฮอล์ทำลายไป ทำให้พบว่าร้อยละ 60 ของคดีฆาตกรรม จะมีเหล้าเป็นตัวประกอบที่สำคัญอยู่ด้วยเสมอ สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง หดไปกับการดื่มเหล้า-เบียร์ โดยร้อยละ 66.7 ยอมรับว่า ผลจากการดื่มเหล้า สุดท้ายผู้ที่เดือดร้อนและรับเคราะห์ก็คือคนในครอบครัว นอกจากนี้ ยังพบว่า ร้อยละ 14.5 เคยได้รับบาดเจ็บที่เกิดจากอุบัติเหตุ ร้อยละ 13.5 รู้ตัวว่าเหล้าทำให้อารมณ์ผิดปกติ ร้อยละ 13.1 ประสิทธิภาพการทำงานลดลง และผู้ที่พยายามเลิกดื่ม ร้อยละ 72.2 ทำไม่สำเร็จ โดยอ้างว่าเป็นเพราะเพื่อนและต้องเที่ยวจึงต้องดื่ม (กรมสุขภาพจิต, 2556, หน้า 15)

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานกรรมการมหาเถรสมาคมได้ประกาศเรื่อง ป้องกันภัยยาเสพติด เมื่อวันที่ 7 เดือนกันยายน พ.ศ. 2544 มีใจความว่า มหาเถรสมาคมได้พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันมียาเสพติดรูปแบบต่าง ๆ แพร่ระบาดในหมู่ประชาชนกระจายทั่วไป เป็นอันตรายต่อเศรษฐกิจและสังคม กระทบถึงศีลธรรมและวัฒนธรรมของชาติ รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษอย่างมีระบบ ชัดเจน มหาเถรสมาคมได้เคยมีมติ 3 ครั้ง คือครั้งที่ 1 ให้เจ้าคณะผู้ปกครองและเจ้าอาวาสให้ความร่วมมือกับทางราชการในการป้องกันภัยของยาเสพติดให้โทษ ครั้งที่ 2 เห็นชอบให้วัดเป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาในการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ครั้งที่ 3 แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้การป้องกันยาเสพติดให้โทษมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงให้พระสังฆาธิการ เจ้าคณะทุกระดับ และเจ้าอาวาส ปฏิบัติดังต่อไปนี้ 1. ชี้แจง แนะนำ พระภิกษุ สามเณรและศิษย์วัด 2. ชี้แจง แนะนำ ประชาชนที่อยู่ใกล้วัด และประชาชนทั่วไป 3. ร่วมกับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย วิทยาเขต โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาอื่นใดที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดหรือใกล้วัด แนะนำหรือโดยวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม ทั้งนี้ มุ่งเน้นภัยแห่งยาเสพติดให้โทษให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล (กรมการศาสนา, 2546, หน้า 19)

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 และได้นำปัจจัยศึกษาร่วมครั้งนี้ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านอิทธิบาท 4 2) ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และ 3) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพกับประชาชน ซึ่งสามารถทำนายบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. ศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร คือ พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสมุทรสาคร จำนวนทั้งสิ้น 1,037 รูป

กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต จำนวน 298 รูป โดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ต่อจากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามวัดแต่ละจังหวัด แล้วนำมาหาอัตราส่วนของประชากร (Proportional to Size) เพื่อหากลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละอำเภอ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากจากวัดแต่ละอำเภอ โดยหยิบบ้างละ 1 ใบ และนำไปที่หยิบดีคั่นเข้าที่เดิมแล้วจับฉลากอีกจนครบตามจำนวนที่ต้องการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ตามสูตร ดังนี้

ระดับการแสดงบทบาท	มีค่าเท่ากับ	คะแนน
มากที่สุด	=	5
มาก	=	4
ปานกลาง	=	3
น้อย	=	2
น้อยที่สุด	=	1

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดการวัดค่าตัวแปรจากเกณฑ์การคิดคะแนนจากแบบสอบถาม ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, 2549, หน้า 65)

$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$		
ระดับคะแนน	ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลผล
5	4.21 - 5.00	มากที่สุด
4	3.41 - 4.20	มาก
3	2.61 - 3.40	ปานกลาง
2	1.81 - 2.60	น้อย
1	1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยทำหนังสือถึงรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต สิรินครราชวิทยาลัย ให้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังคณะสงฆ์ภาค 14 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจาก พระสังฆาธิการ ภาค 14 โดยใช้แบบสอบถาม

2. คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 รูป โดยได้รับการตอบแบบสอบถาม กลับคืนมา สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ระดับปัจจัยด้านอิทธิบาท 4 ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากคณะสงฆ์ ปัจจัยด้าน สัมพันธภาพกับประชาชน และบทบาทการสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย การเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทการสั่งสอนประชาชน ให้ห่างไกลจากอบายมุข กับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี โดยการทดสอบค่าที่ t-test ส่วนปัจจัยด้านอายุ พรรษา ระดับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนก ธรรม ระดับการศึกษาแผนกสามัญ ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง โดยทดสอบ ความแปรปรวนทางเดียว One – Way ANOVA

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถทำนายบทบาทการสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ได้แก่ ปัจจัยด้านอิทธิบาท 4 ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และปัจจัยด้านสัมพันธภาพกับประชาชน ใช้การ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ที่มีอายุ ระดับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ระดับการศึกษาฝ่ายสามัญ และตำแหน่งทางคณะสงฆ์ ต่างกัน มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ไม่แตกต่างกัน ส่วนพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ที่มีพรรษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ต่างกัน มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถทำนายบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ได้แก่ ปัจจัยด้านอิทธิบาท 4 ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และปัจจัยด้านสัมพันธภาพกับชุมชน สามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 59.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับปัจจัยด้านอิทธิบาท 4 ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต พบว่า มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข โดยรวมทั้งฉบับมีค่าระดับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.30) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ได้อบรมสั่งสอนประชาชนให้มีหลักธรรมในการดำเนินชีวิต คือหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายหรือหนทางแห่งการดำเนินชีวิตไปสู่ความสำเร็จ และการเข้าถึงประโยชน์สุข นอกจากนี้ อิทธิบาทยังเป็นธรรมที่อนุโลมได้ว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่การงานของบุคคล เช่น ประสบความสำเร็จทางการเรียน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ ตั้งใจ (2554, หน้า 55) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษา บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า พนักงานบริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ปริญญา จงวัฒนา (2550, หน้า 45) ได้กล่าวว่า “อิทธิบาท 4” คือ คุณธรรม 4 ประการที่เป็นฐานนำไปสู่ความสำเร็จ 1) ฉันทะ ความพอใจ ความพึงใจที่จะกระทำกิจใด ๆ เพื่อที่ได้รับผลสำเร็จตามปรารถนา 2) วิริยะ ความเพียร คือ มีความขยันหมั่นเพียรที่จะกระทำกิจใด ๆ ที่ที่ตั้งปรารถนาไว้แล้วและได้มีความพอใจ พึงใจ กระทำแล้วให้สำเร็จลุล่วงตามปรารถนา 3) จิตตะ จิตจดจ่อ คือ มีสติ มีสมาธิ ในการที่จะกระทำกิจใด ๆ ที่ตั้งปรารถนาไว้แล้วได้มีความพอใจ พึงใจก่อกิจกรรมนั้นแล้วได้ใช้ความเพียรพยายามแล้ว ก็ต้องใช้กำลังใจ กำลังความคิด กำลังสติปัญญา และสมาธิ ไม่หันเหไปทางอื่น การกระทำกิจนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามปรารถนา และ 4) วิมังสา ความไตร่ตรอง ทดสอบ ทดลอง พินิจพิจารณา เมื่อกระทำสิ่งใด ๆ แล้วย่อมประสบปัญหาใหญ่บ้างเล็กบ้าง ก็ต้องใช้การใคร่ครวญพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยอุบายปัญญา ตั้งข้อสมมติฐานเป็นเหตุ เพื่อที่จะหา

ปัจจัยองค์ประกอบในสิ่งที่ตนรู้มาเป็นข้อเปรียบเทียบเชิงกระทบ เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และทำการทดสอบทดลอง สามารถให้ผลได้จริงตามที่ตั้งข้อสมมติหรือไม่ กระทำซ้ำแล้วซ้ำอีกจนมีความแน่ใจ จนสามารถประสบความสำเร็จได้ตามปรารถนาตั้งใจ

2. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต มีแรงสนับสนุนจากคณะสงฆ์ในบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.86) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ล้วนสนับสนุนเพื่อให้ความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วม การอบรมสั่งสอน ให้ข้อมูลข่าวสาร ประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ และเป็นที่พักพิง ตลอดจนถึงงบประมาณในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นกัลยาณมิตรตาด หมายถึง ความมีกัลยาณมิตร คือ มีผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษา เพื่อนที่คบหา และบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี ความรู้จักเลือกเสวนากับบุคคล หรือเข้าร่วมหมู่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถจะช่วยแวดล้อม สนับสนุนชักจูง ชี้ช่องทาง เป็นแบบอย่าง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กันและกันให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (2546, หน้า 206) กล่าวถึง สาราณียธรรม 6 หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึงกัน ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ได้แก่ 1) เมตตาทายกรรม หมายถึง ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมหมู่คณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2) เมตตาวิจารณ์ หมายถึง ตั้งเมตตาวิจารณ์ในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่ประโยชน์ สั่งสอน แนะนำ ตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) เมตตาโมกกรรม หมายถึง ตั้งเมตตาโมกกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่ประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีสีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน 4) สาธารณโภคี หรืออัปปฏิวิรัตตโคตี หมายถึง ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน คือเมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย ให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน 5) สีลสามัญญตา หมายถึง มีศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ และ 6) ทิฐิสามัญญตา หมายถึง มีทิฐิดีงาม เสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น สิ้นทุกข์ หรือขจัดปัญหา

3. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต มีปัจจัยด้านสัมพันธภาพกับประชาชนในบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.86) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ได้มีสัมพันธภาพกับประชาชนได้เป็นอย่างดี สังเกตได้จากประชาชนในเขตภาค 14 มีความเคารพนับถือพระสังฆาธิการ มีความสนิทสนม เกรงใจ และมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้ความร่วมมือในกิจกรรมทุกอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสายใจ อางองค์ (2545, หน้า 37) ได้กล่าวว่า สัมพันธภาพเป็นวิธีการที่ก่อให้เกิด

วัตถุประสงค์และจงใจให้คนในกลุ่มได้ร่วมกันทำงานอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ โดยมีความพึงพอใจในทางจิตใจและสังคม ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เกิดความนับถือ รักใคร่ชอบพอ แสดงความร่วมมืออันดีต่อกัน ทำให้อยู่ร่วมกันด้วยดีและมีความสุข และสอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎก (2541, หน้า 57) ได้อธิบายถึงหน้าที่ของพระสงฆ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนไว้ว่า การแสดงออกและการปฏิบัติตนของพระภิกษุ นอกจากมุ่งฝึกเพื่ออบรมตนเองแล้ว พึงคำนึงถึงประโยชน์สุขของตนและประชาชน อย่างน้อยที่สุดก็ในขั้นต้น จะต้องทำให้คนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตนหรือคนที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง มีจิตใจปลอดโปร่งเบิกบาน ผ่องใสด้วยข้อปฏิบัติทางวินัย ขึ้นต่อไป ถ้ามีความสามารถยิ่งกว่านั้น ก็พึงทำให้ประชาชนเจริญงอกงามด้วยศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ และปัญญา ด้วยการแนะนำสั่งสอนธรรม และพระสงฆ์มีหน้าที่เพื่อประชาชนในชุมชน 2 ด้าน คือ หน้าที่ทางด้านวินัย ได้แก่ ทำจิตใจของประชาชนให้ผ่องใสด้วยศีลวัตร และหน้าที่ทางธรรม ได้แก่ นำเอาหลักความเป็นจริง ความดีงาม ไปเผยแพร่ให้เขาเจริญยิ่งขึ้นไป

4. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ได้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการติ่มน้ำเมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.96) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการได้แสดงบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการติ่มน้ำเมา เป็นสิ่งที่ไม่ดี ทำให้เสียทรัพย์โดยไม่เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และทำให้ตนเองและครอบครัวได้รับความเดือดร้อนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (2557, หน้า 15) ได้อธิบายถึงโทษของการเป็นนักเลงสุรา หมายถึง ผู้ที่ดื่มสุราอาจติดเป็นนิสัย การดื่มสุราทำให้เสียทั้งเงินทองและบั่นทอนสติปัญญาด้วย ย่อมมีโทษ 6 ประการคือ 1) ทำให้ทรัพย์หมดไปอย่างเห็นได้ชัด 2) ก่อการทะเลาะวิวาท 3) ทำลายสุขภาพ 4) เสื่อมเกียรติเสียชื่อเสียง 5) ทำให้แสดงด้านไม่รู้จักรถ และ 6) ทอนกำลังปัญญา

5. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ได้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการเที่ยวกลางคืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.50) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการมีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการเที่ยวกลางคืน เพราะว่าบุคคลที่เที่ยกลางคืน ได้ชื่อว่าเป็นคนไม่รักตัวเองและครอบครัว ย่อมได้รับผลคือความเดือดร้อนในภายหลัง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (2557, หน้า 35) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีลักษณะเป็นมนุษย์ค่างคาวคือชอบนอนกลางวันแต่ชอบออกเที่ยวหากินตอนกลางคืน ซึ่งมีโทษ 6 อย่างคือ 1) เป็นการไม่รักตัวเอง 2) เป็นการไม่รักลูกเมีย 3) เป็นการไม่รักษาทรัพย์สินสมบัติ 4) เป็นที่ระแวงสงสัย 5) เป็นเป้าให้เขาโจมตี หรือขำลือ และ 6) เป็นทางมาของความเดือดร้อนเป็นอันมาก

6. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ได้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการเที่ยวดูการละเล่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.91) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการมีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการเที่ยวดูการละเล่นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหมอลำซิ่ง หมอลำกลอน ภาพยนตร์ วงดนตรี เป็นต้น ย่อมส่งผลต่อการ

ทำงานได้ไม่เต็มที่ เสียสุขภาพ เป็นต้น ดังนั้น การเฝ้าดูการละเล่นนั้นมีโทษทำให้การทำงานเสื่อมเสีย เพราะกังวลคอยคิดจ้องจะเสพ และเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้น ๆ ดังนี้ ย่อมมีโทษ 6 ประการ คือ 1) ราที่ไหน ไปที่นั่น 2) ขับร้องที่ไหน ไปที่นั่น 3) คนตรีที่ไหน ไปที่นั่น 4) เสภาที่ไหน ไปที่นั่น 5) เพลงที่ไหน ไปที่นั่น และ 6) เถิดเทิงที่ไหน ไปที่นั่น

7. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ได้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการเล่นการพนัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D.=0.31) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการมีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการเล่นการพนัน เพราะว่าการเล่นการพนันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี ทำให้ผู้ชนะย่อมก่อเวร ทำให้เสียตายทรัพย์สินที่เสียไป และหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะเอาคืน ทำให้เป็นที่หมิ่นประมาทของบุคคลอื่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (2557, หน้า 39) ได้กล่าวถึงโทษของการเล่นการพนัน มีโทษ 6 อย่าง คือ 1) ทำให้ผู้ชนะเป็นผู้ก่อเวร 2) ทำให้ผู้แพ้เสียตายทรัพย์สินที่เสียไป 3) ทรัพย์สินหมดไป เห็นได้ชัด ๆ 4) เข้าที่ประชุมไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ 5) เป็นที่หมิ่นประมาทแก่เพื่อนฝูง และ 6) ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ไหว

8. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ได้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการคบคนชั่วเป็นมิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.31) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการได้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านคบคนชั่วเป็นมิตร เพราะว่าคุณคนใดก็ตาม คบคนเช่นไรย่อมเป็นคนเช่นนั้น เหมือนกับภาษิตที่ว่า คบคนพาลพาลไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล ซึ่งได้บ่งบอกถึงคุณลักษณะถึงบุคคลที่คบหาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (2557, หน้า 45) ได้กล่าวถึงโทษที่ทำให้กลายเป็นคนชั่วอย่างคนที่ตนคบ ได้คบคนที่ชักนำให้กลายเป็นคนชั่ว มี 6 ประการคือ 1) นักเลงการพนัน 2) นักเลงผู้หญิง 3) นักเลงเหล้า 4) นักลวงของปลอม 5) นักหลอกนักต้ม และ 6) นักเลงหัวไม้

9. พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 14 ทั้งมหานิกายและธรรมยุต ได้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการเกียจคร้านในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.12) ทั้งนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการได้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ด้านการเกียจคร้านในการทำงาน เพราะว่าคุณคนใดก็ตามที่เกียจคร้านในการทำงานนั้น ย่อมรวมทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้หรือเรื่องการทำงานก็ตาม ความเกียจคร้านนี้มีโทษทำให้ยกเหตุต่าง ๆ เป็นข้ออ้างผัดผ่อนไม่ทำงาน โภคะใหม่ก็ไม่เกิด โภคะเก่าที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับหมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน (2557, หน้า 50) ได้กล่าวถึงโทษการเกียจคร้านในการทำงาน แล้วกล่าวอ้างไปต่าง ๆ นานาแล้วไม่ทำงาน มี 6 ประการคือ 1) หนานัก แล้วไม่ทำงาน 2) ร้อนนัก แล้วไม่ทำงาน 3) เย็นไปแล้ว แล้วไม่ทำงาน 4) ยังเข้านัก แล้วไม่ทำงาน 5) หิวนัก แล้วไม่ทำงาน และ 6) อิ่มนัก แล้วไม่ทำงาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสัมพันธภาพกับประชาชน เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ดังนั้น หน่วยงานระดับต่าง ๆ เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ควรส่งเสริมให้พระสงฆ์ฆาธิการในระดับต่าง ๆ ได้รับความรู้และทัศนศึกษางานเกี่ยวกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับประชาชน เพื่อให้พระสงฆ์ฆาธิการในระดับต่าง ๆ ได้ทำงานด้วยความสบายใจและเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากคณะสงฆ์ เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ดังนั้น คณะสงฆ์ในระดับต่าง ๆ ควรให้รางวัลต่าง ๆ แก่พระสงฆ์ฆาธิการผู้มีบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข เป็นต้นว่า การมอบเกียรติบัตร การมอบรางวัล และการเสนอสมณศักดิ์ เป็นต้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านอิทธิบาท 4 เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายบทบาทการอบรมสั่งสอนประชาชนให้ห่างไกลจากอบายมุข ดังนั้น องค์กรผู้รับผิดชอบคณะสงฆ์ต่าง ๆ ออกนโยบายส่งเสริมให้คณะสงฆ์ฆาธิการตระหนักในหลักธรรมอบรมในการสั่งสอนประชาชน นำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. (2540). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมสุขภาพจิต. (2556). **สถิติผู้ป่วยทางจิต**. ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.dmh.go.th/sty> _____ . (2546). **คู่มือการดำเนินงานวัดเป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **นโยบายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยใช้สถาบันทางศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2544). **พระพุทธศาสนา มรดกล้ำค่าของไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กัลยา วานิชปัญษา. (2548). **การใช้สถิติสำหรับงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อุ่ นารมณเลิศ. (2549). **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา การสร้างและการพัฒนา**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิภา เมธาวีชัย. (2543). **วิทยาการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ประเวศ วสี. (2540). **พระสงฆ์กับการเรียนรู้เท่าทันสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน.
- ปริญญา จงวัฒนา. (2550). **พุทธธรรมเพื่อกัลยาณมิตร**. กรุงเทพมหานคร : ศิลป์สยามบรรณภัณฑ์และการพิมพ์.
- พระธรรมปิฎก. (2541). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.
- หมวดวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน. (2555). **หลักการเอนายมข**. ค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2557, จาก <http://ebook.nfe>.